СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 93. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 20-го квітня 1940. No. 93. Jersey City, N. J., Saturday, April 20, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

НЕ БУЛО ЗРАДИ В НОРВЕГІЇ

ВАШИНГТОН. — Норвезьке посольство у Вашингтоні подало до загального відома, що вістки, начебто норвезькі старшини зраджували свій край на користь німців і в той спосіб уможливили німцям захоплення їх краю, неправдиві. Цього не було. Зате була провокація з боку німців. Їхні агенти, визнаючись добре у відносинах краю, посилали на адресу ріжних норвезьких офіцирів видумані „прикази" і веліли їм не боротися з німцями, тільки сидіти тихо, або піддаватись. Ці „прикази" збили зпантелику багатьох норвезьких офіцирів. У тім самім дусі видав заяву командант норвезької армії, генерал Ерікзен.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДДЕРЖУЄ ЗАЯВУ ГОЛА.

ВАШИНГТОН. — На пресовій конференції президент Рузвелт вповні піддержав заяву секретаря стейту Кордела Гола в справі Далекого Сходу. Кордел Гол сказав, що Америка буде пильнувати того, щоб задля загального миру був збережений на Далекому Сході „статус кво", „панівний стан", зокрема, щоб голяндська Індія не перейшла під домінацію якогось іншого народу. Рузвелт ту заяву піддержав. У політичних колах говорять, що це не є погроза в бік Японії, але тверда пригадка.

ОБМЕЖУЮТЬ ПРАВА БЮРОКРАТІЇ.

ВАШИНГТОН. — Конґрес ухвалив важний закон, який матиме далекойдучі вплииви на суспільний устрій Америки. Той закон постановляє, що рішення 130 ріжних адміністраційних агенцій і департаментів можна буде квестіонувати в суді, й евентуально його опрокидувати. Той закон є виплином довшої боротьби між бюрократичними силами, які хотіли6 мати безпосередній вплив на біг суспільного життя, і вповні свободолюбними, які бажають якнайменше втручання уряду в життя людей. Внескодавці згаданого закону говорили, що ті 130 агенцій мають диктаторські права. Бо вони є ті, що укладають даний розпорядок, самі ухвалюють його і самі виконують. Всі три функції є скупчені в їх руках: законодатна, судівнича і виконна. Тому судівничу функцію, яка рішає, чи даний розпорядок є конституційний, чи ні, треба відібрати їм і віддати судові. Закон цей перейшов великою більшістю голосів.

ПЕРЕМОГА К.П.О.

ДІТРОЙТ. — Голосування серед робітників автомобільних фабрик, чи хочуть вони належати до Американської Федерації Праці, чи до Конґресу Промислової Організації, дало велику перемогу Конґресові Промислової Організації, у відношенні 3 до 1. Супроти цього більшість автомобільних фабрик перейде до У.П.О., а меншість залишиться при А.Ф.П. Декілька фабрик переголосували бути самостійними.

ГУВЕР ЗА ВІДКЛИКАННЯ АМБАСАДОРА З СССР.

НЮ ЙОРК. — Бувший президент Герберт Гувер помістив у місячнику Колієра статтю про Совети, в якій говорить, що Америка зле поступила, що визнала Совети. Ним визнанні вона нічого не зискала, тільки втратила, бо Совети використали це на те, щоби поширити в Америці комуністичну пропаганду. Вони ту пропаганду далі ширять, а навіть Комінтерн, що є галузею московського большевицького уряду, старається зорганізувати підпольну сітку, яка при сприятливій нагоді захопила6 владу. Америка повинна відкликати свого амбасадора з Советів, заключує Гувер.

ОХОРОНА ПЕРЕД ПЕРЕВЕРТНИМИ ЕЛЕМЕНТАМИ.

ОЛБАНІ. — Ґубернатор Лімен підписав закон, поданий асемблименом Діванієм і переголосований у стейтовій леґіслятурі, на основі якого буде заборонено комуністам і всім іншим особам, що проповідують насильний переворот американського суспільного устрою, займати вищі державні становища.

БУДОВА НОВИХ КОРАБЛІВ.

ВАШИНГТОН. — Конґрес затвердив по короткій дебаті суму близько біліона долярів на розбудову й уліпшення американської воєнної фльоти. В тій сумі є гроші на будову двох великих бойових кораблів по 45,000 тон кожний, двох кружляків, одного двигуна літаків, вісім контрторпедовців, шість субмарин і пять помічних суден. У часі дебати ще раз згадано про японську фльоту, яку тихцем будує Японія, з цілю перевищити морську силу Америки.

ЛІМЕН ПРОТИ ДЮІЯ.

НЮ ЙОРК. — Ґубернатор Лімен закинув Дюієві, що його прихильники в стейтовій леґіслятурі в Олбані ставали наперекір поступовому законодавству, маючи на увазі особисті цілі, зокрема цілі Дюія, що хоче добитись номінації на президентського кандидата.

КРИТИКА В БІК ГОЛОВНОГО ПРОКУРАТОРА.

ВЕСТМІНСТЕР (Меріленд). — Професор університету, Джозеф Торніґ, у прилюдній мові закинув головному прокураторові, Джексонові, що той без належних правних причин випустив на волю 16 комуністичних агітаторів, які на терені Дітройту вербували для еспанського червоного уряду добровольців. Ці комуністичні вербункові бюра ламали закон, казав Торніґ, і ту справу треба вияснити до дна та провірити всі ті американські і чужі чинники, які морально і матеріяльно причинювались до того, що молоді американські хлопці йшли проливати до Еспанії кров за комунізм.

ЖІНКА ОБОВЯЗАНА УДЕРЖУВАТИ МУЖА

Повітовий суддя в Мінеолі, на Лонґ Айленді, видав рішення, щоби пані Елса Ниґрен з Болдвина, котра продає асекурацію для одної нюйорської компанії, платила свому чоловікові по $8.50 тижнево на удержання, щоб він не став публичним тягаром.

Справа прийшла перед суд внаслідок просьби її чоловіка до уряду публичного удержання. Цей уряд, дізнавшися, що Ниґрен має жінку, котра заробляє, віднісся до суду з домаганням, щоб жінка удержувала чоловіка, не зважаючи на те, що вона з чоловіком не живе.

ВВОДЯТЬ У ЖИТТЯ ВЯЗНИЦЮ НА РАТИ

Поліційний суд в Елсфорді, Ню Йорк, почав засуджувати поставлених перед нього ріжних винуватців на відбування вязниці на рати.

Засуджений за неморальну поведінку 42-літній каміняр Джан Кампанельо дістав від суду присуд заплатити 50 долярів готівкою й відсидіти в арешті за чергою 15 субот і неділь. В інші дні він може працювати й спати вдома.

Присуд видано на основі нового закону стейту Ню Йорк, що видно має на цілі карати людей так, щоб вони далі працювали.

ДІВЧАТА ДЕШЕВШЕ

„Бенкерс Трост Ко." у Ню Йорку відправила половину своїх пажів і дала їх роботу дівчатам.

Пояснює при тому, що це робиться не для „блеску", а просто тому, що дівчата дешевші.

ЗА БЕЗПРАВНУ ОПЕРАЦІЮ

Перед судом у Минеолі, на Лонґ Айленді, відбулася розправа проти двох жінок, обвинувачених за те, що робили безправну операцію одній жінці й, цим спричинили її смерть. Присяжні судді признали їх 20. березня винуватими, а суддя оподі засудив кожну з них на два до чотири роки вязниці.

БУВ ОБЕРЕЖНИЙ З ПІДПИСОМ

Коли нюйорський прокуратор Томас Е. Дюі, що тепер хоче бути іменований кандидатом Републиканської Партії на уряд президента, скінчив у Кловіс, Ню Мексико, свою промову до людей, зібраних на залізничій стації, до нього підійшов 10-літній хлопчина й попросив його за підпис на папері. Дюі розгорнув зложений папір, котрий йому подав хлопець, і побачив, що на ньому була написана просьба до вчителя хлопця, щоби він дарував хлопцеві, що цей замість до школи пішов на стацію слухати Дюія. Дюі усміхнувся й підписався.

ОДИНОКА ЖІНКА В ДОМІНІЯЛЬНІМ ПАРЛЯМЕНТІ

Одиноку жінку до домініяльного канадійського парляменту вибрано в недавніх виборах з округи Норт Бетлфорд у Саскачевані. Є нею посолка Дорис Л. Нілсон, жінка фармера і. мати трьох дітей. Прибула вона до Канади перед 12 роками з Лондону, в Англії, де одержала середню освіту.

ПОДАТКОВИЙ УРЯДНИК АРЕШТОВАНИЙ ЗА КРАДІЖ

Поліція арештувала в місті Телафлі, Ню Джерзі, податкового урядника Патрика Делеґенті та його жінку, що служила як його помічниця, під закидом крадіжу 16,700 долярів.

Вони мають 7 дітей. На пересуханні жінка пробувала перебрати всю вину за пропалі гроші на себе, але поліція не хоче вірити, щоб її чоловік був без вини.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЦЕ ЗОВСІМ ЗМІНЯЄ СПРАВУ

Перед стейтовим карним судом у Ню Йорку станули обвинувачені за низку крадіжів дорогоцінностей 22-літня служниця Марґарета Лонґ та 48-літній кельнер Релф Памер. Поліція має підозріння, що вони наймалися на службу до багатих людей на Лонґ Айленді, а потім окрадали панів і їх гостей. Поліція думає, що їх крадіжі виносять коло 100,000 долярів, але прокураторія обвинувачувала їх за конкретні крадіжі на суму $4,-500.

Коли оборона покликала до зізнань панну Лонґ, ця признавалася до крадіжу й узяла на себе всю вину, представляючи свого спільника зовсім невинним. Оборона поставила потім на свідка Памера. Він говорив, що нічого не знав про крадіж, хоч жив в одному апартаменті з панною Лонґ. Допитуючи його, прокуратор добився від нього признання, що він жонатий.

Це признання вмить змінило становище панни Лонґ. Вона заявила, що взяла на себе всю вину тому, бо вона любила Памера й вважала його нежонатим. Колиж тепер показується, що він жонатий, то вона його вже більше не любить, а ненавидить.

ГАРНИЙ І НЕБУВАЛИЙ ПОЛОВ

Коло міста Гемилтону, на острові Бермуди, піймали рибаки гарпунами великого кита. Була це самиця, що важила коло 35 тон (себто коло 70,000 фунтів. Моряки підтягнули кита за гарпуни ближче до заливу Гемилтону й там убили його бомбою. Один з рибаків був легко ранений.

Рибаки бачили ще два інші кити, але їх не піймали. Позамітний тим, що 37 літ минуло від часу, як місцеві рибаки піймали кита.

В ІНДІЇ ЗАНОСИТЬСЯ НА НЕСПОКІЙ.

ЛОНДОН. — Британійський уряд не хоче братися тепер за полагоду справи независимости Індії, чого домагається Всеіндійський Націоналістичний Конґрес. Той останній, разом з Ґандієм, готується до боротьби з урядом при помочі цивільного непослуху. Британійський уряд заявив, що вжие всіх засобів, щоб цей пасивний опір зломити. Значить, що готов ужити до нього навіть сили. А це знову заповідає нові розрухи.

ОЧІ АЛІЯНТІВ ЗВЕРНЕНІ НА ІТАЛІЮ

РИМ. — У британійських урядових колах слідять з найбільшою увагою за тим, що тепер станеться в Італії. Нема там сумніву, що Мусоліні далі держить з Гітлером, будучи переконаним, що вразі німецької перемоги Італія може числити на нові поважні здобутки. Та це звязане також з німецьким підбиттям Скандинавії. В Англії переконані, що коли Німеччині не вдасться в скорому часі всадовитись надобре в Норвеґії, то Мусоліні буде далі займати вичікуюче становище. Він не стане по стороні того, кому буде зле вестися. Ось і тому аліянти висилають з кожним днем щораз більші сили до Норвеґії, щоб звідтя вигнати німецькі частини, а принаймні унеможливити їм налети на Англію з норвезьких летунських баз.

ІНТЕРНУВАЛИ БУВШОГО ПРЕМІЄРА ЮГОСЛАВІЇ.

БІЛГОРОД. — До політичних і міжнародніх загадок, яких тепер так багато, можна зачислити і те, що сталося з Міланом Стоядіновичем, бувшим премієром і міністром заграничних справ Югославії в роках 1936 до 1939. У його приватним помешканні перевела поліція сімгодинну ревізію, по якій його інтерновано в його власнім домі. Поліція шукала документів, особливо тих, що були „дуже довірочними" і „тайними". Кажуть, що це сталось у звязку з протинімецькою акцією, яку тепер поведено в цілій Югославії, а яка має бути звернена в першу чергу проти націстівських агентів. А Стоядіновича вважають агентом осі Берлін-Рим. Коли він займав уряд, то був великим прихильником Мусоліні і Гітлера. Знов інші кажуть, що ревізію перевели урядові кола з пімсти за те, що Стоядінович зорганізував сербську радикальну партію як опозицію до уряду і сам станув на чолі цеї опозиції.

ЗАТЯЖКО ГРАТИ „ДРУГУ СКРИПКУ".

РИМ. — Італія збирається позвяти якийсь рішучий крок. Кажуть, що на це зважиться Мусоліні тому, що йому вже остогидло грати так довго підрядну ролю, у порівнянні з другим диктатором, Гітлером. Також думає він активністю добути більші користі для Італії.

СКРІПЛЯЮТЬ СВОЇ ПОЗИЦІЇ В НОРВЕҐІЇ.

ЛОНДОН. — Кожного дня відходять до Норвеґії британійські кораблі з новими військовими частинами. Усіх їх висаджують на норвезький беріг у ріжних місцях. Британійці також постійно атакують німецьку повітряну базу в Ставанґер, по кілька разів на день. Також обкидають бомбами німецькі транспортові кораблі. Пристань Нарвіку є в британійських руках, але саме місто держать іще далі німці. Британійці, враз з норвежцями, збираються вдарити на Тронд'єм, щоб звідти викинути німців та дістати у свое посідання залізницю, що перетинає Норвеґію і доходить до шведської границі.

МАЛА ШВАЙЦАРІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

БЕРН (Швайцарія). — Те, що сталося з Данією і Норвеґією, мало на Швайцарію такий вплив, що покликано до війська пів міліона жовнірів, що є величезною силою, коли мати на увазі, що Швайцарія це мала, миролюбна країна. Видано від уряду прокламацію, в якій кажеться, що Швайцарія буде боротись до останньої каплі крови проти того, хто нарушить її свободу.

ЩЕ ОДНА ЗАГАДКОВА ПОДІЯ.

БУКАРЕШТ. — У Румунії приходить до ласки і впливу Залізна Ґвардія, себто та фашистівська організація, яку не так давно тому розвязано, якої провідників порозстрілювано, а членів загнано до концентраційних таборів. Тепер усіх арештованих звільнено, а також візвано до повороту тих, що вивтікали заграницю, головно до Німеччини. Треба надіятися, що визначні члени партії, які ще лишились при життї, ввійдуть до уряду. У тій справі конферував з королем Каролем шурин Корнелія Кодреану, провідника Залізної Ґвардії, якого застрілили жандарми в дорозі, коли він нібито хотів рятувати себе втечею. Ніхто не може дати вияснення, що має означати така велика зміна у відношенні уряду до тої партії, яка була таким завзятим ворогом уряду.

СМЕРТЬ ПРИЯТЕЛЬКИ ФРАНЦА ЙОСИФА.

ВІДЕНЬ. — Померла у 87 році життя Катерина Шрат, відома не тільки в Австрії, але й у цілому світі як приятелька і любка бувшого австрійського цісаря Франц Йосифа. Була танцюристкою в цісарськім балеті. Звернула на неї увагу спершу цісарева Єлисавета, жінка Франца Йосифа, і представила її тому останньому. Замітне те, що Єлисавета і Шрат остались завжди великими приятельками. Ціла цісарська родина відносилась до неї завжди з великою повагою. Свого становища не використовувала для політичних впливів. Знала всі найбільші тайни цісарського двора й імперії, але ніколи не зрадила ніякої з них. Давали їй розвалі Австрії величезні суми, щоби переповіла дещо з життя. Та вона мовчала до смерти. Тільки раз забрала голос, коли рознеслися нові чутки про смерть архикнязя Рудольфа. Заявила, що він покінчив самогубством з божевільної любови, а не з того, що батько поводився з ним надзвичайно строго.

ВЕСНЯНІ ЗАСІВИ В АНГЛІЇ.

З приходом весни почалися в Англії весняні роботи на полях. Рівночасно з ними оборонні роботи: жовніри перевозять тракторами бомби, які англійські летуни мають скидати на німців.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY).
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$.745
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order. За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДЕЛЄҐАТИ І КОНҐРЕС

За який місяць зійдемось у Вашинґтоні на Конґресі Американських Українців. Як видно з дописів, то по багатьох громадах і товариствах уже полагоджено справи, звязані з вибором і висилкою делеґатів. Та таки більшість громад і товариств щойно збирається це виконати. Тому пригадуємо, що буде добре, коли це станеться якнайскоріше, бо треба, щоб Конґресовий Комітет міг мати завчасу спис усіх делеґатів. Конґрес триватиме тільки один день. Значить, треба його підготовити під кожним оглядом у такий спосіб, щоб не витрачувати на ньому часу на формальності, чи дрібні речі. Ось тому не буде теж часу і на повне відчитування, чи навіть точне провірювання повновластей делеґатів. Усе те мусить бути провірене завчасу і приготоване до звіту на Конґресі й для американської преси, зокрема те, скільки є делеґатів, з яких стейтів і громад і скільки заступають орґанізацій. Задля тих причин не зволікаймо з вибором делеґатів і виповненням для них повновластей.

А також памятаймо, що все наше громадянство, що попирає отсей Конґрес Американських Українців, а зокрема кожне товариство, що висилає делеґата, мусить причинитись до успіху ще й своїми матеріяльними жертвами. Акція, яку ведеться, це справа загальна. Вона є ведена нашими людьми і нашими силами, а також і нашими власними грішми. Тому і поміч загалу конечна й обовязкова.

Коли говоримо про вибір делеґатів, то вважаємо потрібним зясувати тим, що вибирають, як і тим, що є, чи будуть вибрані, який є характер Конґресу Американських Українців, згідно з тими умовами, на підставі яких дійшло до згоди й одного Конґресу. Отже треба мати в першу чергу на увазі, що не їдемо до Вашинґтону на Конґрес, щоб там вести якісь дискусії і спорити над ріжними ідеольоґічними, політичними, чи якими іншими справами. Того всього у Вашинґтоні не буде вже навіть з того огляду, що на такі речі не сталоб часу. У Вашинґтоні маємо заманіфестувати не наші розбіжності, а тільки те, щодо чого нема в нас двох думок. Значить, поставимо там такі політичні домагання в справі України і визволення українського народу, щодо яких ми всі згідні, не зважаючи на наші ідеольоґічні, чи які інші ріжниці. Отсе ми називаємо маніфестацією української політичної й державницької думки. Заманіфестуємо її ми, американські громадяни українського роду, бо ми одні маємо в теперішніх обставинах повну змогу це зробити. Ми також маємо право думати, що те, що ми представляємо, є справжнім бажанням міліонів українського народу, бо так було досі, що український нарід, як тільки мав змогу заманіфестувати свої почування, маніфестував їх у такий самий спосіб, як ми їх заманіфестуємо у Вашинґтоні. Отся маніфестація буде водночас і започаткуванням ширшої акції в справі допомоги визволенню України. Але та акція зачнеться вже по Конґресі. І то тоді, якщо Конґрес сповнить своє завдання. А він зможе цього доконати тоді, коли буде переведений точно так, як його упляновано.

СТРІЛЕЦЬКИЙ СПОГАД...

Редактор паризького „Українського Слова'', Олександер Бойків, вибрався відвідувати українських вояків, що вступили до французького Чужинного Леґіону, щоби боротись у теперішній війні по стороні аліянтів. У числі з 24. березня згаданого часопису, що до нас тепер надійшов, поміщено подорожні роздумування автора, бувшого Українського Січового Стрільця, які отсим передруковуємо.

* * *

Всідаю до потягу, що переповнений вояками. Вертаються з відпусток. Молоді, здорові, бадьорі. Прямо дивуєшся, звідки їх стільки береться.

Потяг рушає. Льокомотива немов законспірована. Не дихає повною груддю, жбухаючи клуби диму та міліярди іскор. Тільки заледве сичить, мов вуж, та прибирає з кожною хвилиною на швидкості. Ось ми вже за Парижем. Знані околиці, села. Скільки разів вже проїхав я в цьому напрямку! Десять років майже безустанно вештався по території Франції, по ріжних скупченнях української еміґрації. Околиці старі знайомі й думка мимохіть, не маючи нових вражінь, повертається до того, що в цей мент найновіше. До війни. Дивлюсь на моїх сусідів переділу й не знаходжу між ними ні одного, щоб цю нову війну починав у такому молодому віці, як я починав попередньо, не маючи ще навіть 18 років. А проте бачу, що між ними я найстарший.

Спомини, спомини. Ось в уяві воскресає „Українське Січове Стрілецтво''. Всі ми молоді, ще прямо діти. Наші батьки раді, що йдемо на війну. Вони ще не перестали думати про царів та цісарів, а ми вже думаємо про Україну. Формується швидко наше військо. Команданти сотень, чет, курінів, полку. Ось незабутні постаті: смаглявий Вітовський, якого краска обличчя час-до-часу міняється. Ось стрункий Андрій Мельник, найбільш улюблена й шанована всіми людина. Ось вічно усміхнений сотник Сушко, якого живі очі ніколи не можуть зробити його обличчя суворим. Ось „кіннота'' Левицького, побіч якої біжить справник Янів і все накликає держати крок. Ось інжинір Дудинський із своєю Гуцулією, якої ніхто не лишає в спокою, дразнючи й висміваючи їхній діялект.

— Ти з якої сотні?

— Дудинського — відповідає гуцул, і всі бойки захлинаються сміхом.

Ось вічно нервовий Дідушок, який здається з револьвером при боці й спить. Ось малий Ґорук із кривими ногами, мов уродився, щоб їхати на коні. Ось поважний полковник Коссак, який дивиться на своє стрілецтво, вгадуючи, що йому ще треба пройти немало боїв, щоб стати справжнім військом.

Так! Це наше військо, що відроджувалося по більш ніж 200 роках. Всі співають і з гір Карпат глядять на безмежні лани України. Вірять, що визволять Україну й ця віра розпирає кожному груди, додає все нових сил для перемог, для ведержання у важкій війні. А скільки жартів! Багато між нами ще ґімназистів і як у школі причіпляли кожному із професорів якусь „латку'', так і тут.

— Я переношусь до сотні Мельника — каже гострий на язик Романишин.

— Чому? — питаємо.

— Бо в сотні Мельника не треба ніколи держати напрямку. Напрямок вказує його борода.

І всі вибухають сміхом.

— Треба всіх гуцулів Дудинського підкувати — каже другий.

Всі дивляться на нього, не вгадуючи його дотепу.

— Бо вони призвичаєні ходити по горах, а по долах ховзаються. Бачиш, як викидають усі ногами.

І знову сміх.

А хто міг забути дотепи „дзядзя'' Чипільовського! Чи леґендарну постать „кривописького'' Коника!

Так, це була ота рання юність. Це були часи тої романтики, яку могла пережити наша молодь. Вихована на Шевченкові, залюблена на смерть у його Україні.

Бої чергувалися із відпочинками. Наші ряди рідшали, то знову заповнялись новими. „Зеленими''! А тут побіч них уже „стара война''. Позвільна ми ставали вже справжнім військом. В цілій бригаді ґенерала Вітошинського, чи, як ми всі його звали „дзядзьом''. неслась фама: „Стрільці найліпше вміють кидати ручними ґранатами''. „Стрільці видержують найважчі бої''.

І врешті по чотирьох роках війни, що виснажила цілий світ, наша ідея стає дійсністю: Україна стає вільною державою. І знову в бій за Україну. Ми самі проти ворогів. Швидко формуються фронти, завзяття у виснажених орґанізмах більшає, але вкупі з ним іде нервовість. Ах, як ми постарілися, споважніли на цій війні. Зокрема за часів самостійної Української Держави.

Цей період уже нераз проаналізовано. Не одну причину упадку нашої держави викрито. А проте? Чи ми змінились і наскільки? Чи нині ми більш готовими, ніж це було в 1914 році?

„Словяни не розуміють, що таке війна'' — казав у своїй промові в Данціґу Гітлер після німецької перемоги в Польщі.

Чи справді не розуміють? Ні, добре розуміють. Ось скільки переможних воєн занотувала історія українського народу. Скільки хоробрости виявляли наші князі та їхні війська. Скільки хоробрости виявило наше козацтво! Адже історія занотовує, що в битві під Зборовом, 1649 року, ще головна козацька сила не ввійшла в бій, як армії польського короля були розбиті й король примушений був заключувати мир. А в тих боях побіч польського короля проти козацьких армій приймали участь і — німецькі полки, які не видержували боїв із козаками.

Деяких словян здеформувала неволя, але ця деформація проминає. Німці ж навчилися воювати від французів, від цієї, чи не найбільш войовничої в Европі нації. А зокрема навчились вони воювати від Наполеона, що блискавично вмів витворювати ситуації, вмів викрити слабе місце в свойого ворога й умів із цілою силою нанести удар. Так! Побіч усіх підготовань до бою мусить бути сила удару. Коли її нема, вся підготова й найліпша ситуація пропадає. Сказано ж бо про нашого Хмельницького, що „всемогуча рука йому бистрої помочи додавала!'' Автім, ґерманський світ воював уже зо словянським світом і не будь немудрої політики деяких народів, ґермани не поширили би були своїх просторів.

ЯКІ КОРИСТІ З ДАНІЇ ТА НОРВЕҐІЇ?

У звязку з німецькою окупацією Данії та війною в Норвеґії повстає питання, які користі можуть дати Німеччині ці дві держави.

Ллойд Джордж, обговорюючи цю справу, підкреслив, що окупація Данії дає німцям у першу чергу стратеґічні користі. Маючи береги Данії, Німеччина зможе тісно берегти морських проливів Скаґерак і Катеґат та тим замкнути Балтійське море для вступу анґлійських кораблів. Дальші користі з підбою Данії та Норвеґії — це користі матеріяльно-економічної натури. Як відомо, анґлійська бльокада зменшила значно німецький ввіз товарів, який тепер обмежений до східньої Европи й Балкану. Здобуття Данії та Норвеґії — це дальший крок у здійснюванні тої націcтичної господарської політики, що звязана з націстичною вимогою добути для Німеччини потрібний для її розвитку „життевий простір''.

Данія це одна з найкраще загосподарованих рільничих держав Европи. Це передівсім харчеві продукти, такі, як масло, молоко, яйця, мясо й солонина, що можуть значно поменшити харчеві трудноці бльокованої Німеччини. Данія вивозила, наприклад, до Великої Британії коло 150,000 тон солонини. Річ ясна, що тепер Анґлія цього не дістане. Одначе, як самі німці пишуть, цю високу продукцію могла Данія вдержувати тільки завдяки довозам із заграниці солей, мінеральних погноїв і інших артикулів, потрібних до плекання землі та годівлі худоби. Як тепер Німеччина не зможе цього постачати, то річ ясна, данська продукція значно зменшиться. До інших труднощів належить далі те, що Німеччині буде неможливо платити золотм за товари, закуплені в тих державах, що не обняті анґлійською бльокадою.

Німецька ґазета „Берзен Цайтунґ'' подає, що внаслідок окупації Данії Анґлія втратила 39% свого масляного імпорту, 57% імпорту яєць, 32% заліза, 93% целюльози і т. п.

Коли йде про Норвеґію, то й там Німеччина шукає не тільки стратеґічних користей, щоб забезпечити себе від аліянтського нападу з півночі. але також має на увазі норвезькі рибні споживчі продукти та великі поклади мінералів, потрбних Німеччині для воєнних цілей. Норвезький пірит, якщо німці здобудуть Норвеґію, буде великим для них здобутком, бо піриту Німеччина потребує дуже багато. Таксамо алюмін, як теж усякі металюрґічні вироби, в які особливо багата Норвеґія, дуже потрібні Німеччині для воєнного промислу.

Ось такими способами Німеччина, займаючи невтральні держави, хоче зломити перстень анґлійської бльокади, який щораз сильніше затискається навкола німецької шиї.

ВОЄННІ ТЯГАРІ ДАДУТЬСЯ НЕБАРОМ ВІДЧУТИ В КАНАДІ

Відкриття сесії нововибраного канадійського парляменту наступить у половині травня. Його засідання потривають довший час.

На деннім порядку стоїть на першім місці справа розділу на маси громадян $500,000,000 (500-міліонового) податку на воєнні й буджетові цілі. На тригодинній сесії 25 січня, коли то розвязано парлямент, зараз по його вібранні тих справ не порушували. Наслідком того вибори відбулися під вражінням, що не саме канадійське населення, але якийсь далекий вуйко чи хтось інший покриє канадійські воєнні кошти. Тепер, коли уряд уже забезпечений на які 4 або 5 років, маючи мандат від народу, буде він мусіти поставити цю справу на деннім порядку засідань парляменту. З поінформованих кол доносять, що ці податки діткнуть передовсім нижчих катеґорій доходів.

Крім цього належить сподіватися заведення вищих акцизових податків від продуктів, які виробляють в інших краях і які продається через державні монополі (алькоголь, сірники, сіль, цукор, тощо). Правдоподібно заведеться теж люксусовий податок від самоходів, футер, дорогого каміння, тощо).

Канадійський доляр, відповідно до офіціяльних урядових нотовань у Злучених Державах, спадає по першім тижні в квітні до вартости 84 американських центів. У нормальнім обороті буде це означати впадок канадійської валюти на 20 центів на долярі. Через те, що Канада закуповує в Америці масу ріжних товарів, і то по американській валюті, то в Канаді ціни тих товарів у порівнянні до американських іще більше піднесуться вгору. Одначе, на жаль, у Канаді не чути покищо нічого про піднесення заплат і про воєнний „добробут'' (проспериті) тих, що вдержуються з тижневих зарібків.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(27)

Ахмет ухопив сотника за руку, поцілував і вийшов з кімнати, мов тінь.

Сотник підійшов до сина. Свічка блимнула. Здавалося, наче Михайлик розплющив очі, глянув на батька й усміхнувся.

Сотник стояв і вдивлявся в сина. Наче не думав і не відчував нічого. Підняв руку, розправив синову чупринку й відсунув її від чола. Насуплене личко хлопчини ніби повеселішало. Сотник оглянувся, чи нема кого в кімнаті. Не було нікого. Ніжно, мов мати, взяв синову головку в долоні й повернувши лицем до себе, припав устами до холодних губ дитини.

— Вибач, Михайлику! Прости синочку, батькові окаянному, що замісць залишити тебе поміж звірями лютими, залишив тебе між людьми — заридав сотник, а насилу стримувані сльози, посипалися мов каплі гарячого дощу на обличчя сина.

— Прощавай, соколе мій ясний, моя пташечко неопірена! — лементував нещасний батько, сам не відаючи, відкіля в нього стільки жалібних слів набралося.

— Не згадуй лихом на Страшному Суді Господньому — бився в груди, аж гомін ішов по кімнаті.

Коліна під сотником угиналися й він, з головою на грудях сина, впав навколішки перед марами.

Свічки блимали й чаділи, ладан снувався по хаті мов блакитне павутиння, гомін заупокійного дзвона вривався в хату знадвору.

В дверях кімнати станув пан Мартин з шкурятяним пуздром під пахою. За ним отець Партеній у ризах і діякон з требником. Стояли мовчки й, не відаючи, що почати, впали навколішки перед порогом.

— Помилуй нас, Господи, по множеству щедрот своїх — шепотів старечими устами отець Партеній.

Сотник відірвав голову від грудей сина, глянув і наче засоромився.

— Совершишася! — промовив твердо й піднявся з колін. Отець Партеній піднявся теж і підійшов до сотника.

— Бог да спасет і помилует нас — промовив, благословлячи сотника.

— Добре, що прийшли, отче. Моліть Бога, щоби прийняв душу младенца ідіже ність болізни ні печалі.

— Но жизнь безконечная — закінчив отець Партеній.

Сотник глянув на бідолашного Мартина, окинув оком шкурятяне пуздро й гірко посміхнувся. Ще раз повернувся до сина й ударивши три поклони, простився з отцем Партенієм.

— Ходім, пане Розлуцький — говорив на ходу — не впильнували живого, нема чого при мерцеві попам хліб відбирати.

Нещасний батько не гамував своєї жорстокости, а пан Мартин не обиджався. Йшов тихо й смирно, мов вівця на заріз, наче й справді не хто інший, а він був причиною нещастя.

Коли знайшлися в сотниковій кімнаті й пан Мартин поклав пуздро на столі, сотник сів на лаву.

— Сідайте й ви, будь ласка, та вибачте, коли не по правді обидив.

— Лайте, бийте, а хоч і вбийте, пане сотнику, коли вам тільки від того горе від серця відстане, — піддавався Мартин.

— Трудно, сталося, а як, то ви будь ласка оповіджте.

Пан Мартин почав розказувати. Коротко й діловито, мов по баталії на побоєвиці.

— Ну, годі вже, годі. Тепер ви мене слухайте.

— Слухаю, пане сотнику.

— Оце пуздро сховайте. Бережіть його, мов ока в голові. Колись воно пригодиться, а покищо бережіть. Відпочивати мені не судилося. Виїжджу зараз і на похорон не ждатиму. Ви вже, будь ласка з отцем Партенієм подбайте, щоб усе було по божому й по людському. Дитину в церкві, під правим крилосом поховайте. Будував її батько мій в честь свого патрона, а коли не довелося йому кісток своїх у ній покласти, то хай хоча внукові пригодиться.

Тут пан сотник відвернувся й щось мов сльозу стріпнув з уса, а по хвилині додав:

— Щож, нерозгадані діла твої, Господи. — Один Михайлик, як і годиться козакові, голову поклав на полі слави, а другий, домашнім ворогом у запічку застуканий, навіть літ юнацьких не діждався. Не дай хоч мені, Господи, грішному, денебудь без знаку, без слави, голови загубити!

Пан Мартин слухав і не перебивав. Та коли побачив, як пан сотник усе більше розжалоблюється, попробував повернути його думки в інший бік:

— В нещастю нашому й тяжкому горю вашої милости, не насмілююся й спитати, як Бог милував у дорозі, та чи понутру й по інтенціях випали справи...

— Бог милував, а хоч люди не милують, то може кров тієї жертви неповинної зцілить рани наші сердечні, може кривди незаслужені від нас відверне.

— Людськими руками нас Господь пробує, людськими руками й кривди від нас відвертає — завважив пан Мартин, силуючись попасти в тон сотника.

— Я сьогодні їду. Буду в Чигирині. З Юрасем і Степанидою привитаюся й вишлю їх сюди. По похороні ви їх уже в Чигирин не посилайте. Хай будуть тут, поки не подам знаку. Зрештою, самі вуха маєте. Тоді везіть їх геть відсіля на Низ, у зимовик. Попробую розмовитися з паном хорунжим коронним. Пана Станислава відвідаю. Пуздра бережіть як ока в голові, а коли діти повезете на Низ, то й пуздро заберіть із собою. А тепер ідідь і покличте сюди Марка.

Пан Мартин вийшов. Сотник піднявся і заходив по кімнаті. За хвилину станув у порозі Марко.

— До послуг вашої милости.

— Здоров був, козаче!

— Що прикажете, пане сотнику?

— Хотів тобі сказати, що сьогодні їду геть. На пана Мартина залишаю хутір, на тебе решту. Нащурюй вуха й пускай ніс по вітру. Тимоша пильнуй, щоб чого не заварив. Перекажи Павлові, щоб сідлав два коні й готувався в дорогу. Прощавай!

— Приказ, пане сотнику!

Марко поклонився у пояс і вийшов. Сотник сів за столом і глибоко задумався. З хлопячої спальні нісся ладан і одноманітний голос діякона, що читав Псалтир.

(Дальше буде).

Ukrainian Weekly

SELECT UKRAINIAN STORIES

BÄTKIVSCHENA

(1)

(Translator's Note: "Batkivschena" means an inheritance from one's father—patrimony.)

I

WHILE yet gymnasium students we had given our friend Opanas Morimukh the nickname of Batkivschena—not in honor of the popular newspaper published then, but because of other reasons. He had a habit when speaking of his father to call him "batkivschena": just as beyond his mother's hearing he would call her "materizna," and his uncle "striyschena." Generally speaking, he took delight in twisting, or as he called it—**pidplishuvati**,* words. He parsed: **dobriy, lipshiy, lipshiyshiy**; debated with his instructors over the difference between the word **povitry**, which he regarded as similar to the German **die Pest**, black plague, and **povitye**, which he likened to **die Luft**,—in a word, he certainly knew his language. He was the only one in the entire student body who knew not only the Boyko dialect but also every characteristic nuance of practically every dialect in the vicinity of Drohobich. He introduced into class such dialectogical pearls of the Mazur dialect as "zapiry dzwirze," which meant "close the door," and "wyzeni iminie na zaguminie," which was supposed to mean "drive the cattle out into the pasture." He was a good student and a fine friend, popular by reason of his jocular humor, his talent for imitating various sounds and the speech of others, and his wealth of stories and anectodes with which, in his happier moods, he enlived his conversation.

His father, old Morimukh, was reputed to be a well-to-do farmer of Kolodrub, or some other such village in the Dniester region. In my parts we called the inhabitants of that region—"mud-dwellers," for they lived in a low flat section which was often flooded by the Dniester, amidst swamps and mud flats, with muddy roads that never seemed to dry up. "In my part of the country mud is considered to be very holy," Opanas used to remark, "for when it becomes leavened at about the time of one **paska*** it ferments until the second **paska.**" Their habitat, too, made these mud-dwellers have their own peculiar style of dress: instead of any short outer garments made of coarse woolen cloth they wore only ankle-long coats made of linen.

"In our parts," Opanas would explain, "when a tall and thin man donned such a long linen coat, wound a narrow belt around his waist, and then bent double to pull his feet out of the sticky mud, why he certainly looked like a flail, as if someone was holding on to the swiple while the hand-staff was imbedded in the mud."

"And is it true," we would jokingly inquire, "that in your part of the country such a linen coat is laundered but once a year?"

"That's not true!" Opanas would simulate great indignation. "It is never laundered! Instead it is worn until its lower edges rot away from the mud. Then we lay it on chopping-block, measure off five palms, take a hatchet and—chuck!-chuck! and there you have an abbreviated coat, which now will be worn by someone smaller, while the original wearer of it gets a new one. And so this process continues until the long linen coat becomes a little jacket. This we give to the oldest woman in the household who sits behind the chimney and spins hemp."

Such drollery would nearly cause us to roll on the ground from laughter, but Opanas would remain utterly grave, as if he was telling us the most solemn truth.

What sort of a relationship existed between Opanas and his father and mother, we could not very well tell. It is true, of course, that beyond their sight he dubbed them "batkivschena" and "materizna," but never did we hear him make fun or speak slightingly of them. But from other sources we learned that old Morimukh was well-to-do, but very tight-fisted. He had several children, of whom Opanas was the oldest. He sent Opanas to the gymnasium only because he was practically forced to do so by the local priest and precentor. However, he sought to repair any damage done to his pocketbook by such an extravagance by obtaining for Opanas the cheapest quarters possible and by bringing him, on his weekly visits, only a small piece of dried bread, or a few potatoes, or some barley without any fat to make it more palatable. And even later, when Opanas earned a few guldens each month by tutoring, he was not backward in asking him for a few coins to buy himself tobacco, or a cone of salt for the house, or some pretzels for the children. Opanas never refused such requests, and often himself bought cakes, candy, and toys for his younger brothers and sisters.

Let us return, however, to Opanas' habit of calling his father "batkivschena." With the passage of time I became convinced that by this name Opanas did not limit himself only to his parents and immediate family but to something more besides, to something of an impersonal nature, although I wouldn't say—abstract. Once, during vacation time, I had an opportunity to visit his home. In comparison with my picturesque hilly country in the Pidhirye, his village set in the swampy Dniester Plain, amidst willows and reeds, was awfully dull and depressing. Low houses, low fences, gnarled willow trees, black alders on the banks of narrow creeks, all this immediately dampened my spirits. But my Opanas ran about in these dismal surroundings as happy and carefree as could be, so that I could hardly recognize in him that studious fellow whom he was in Drohobitch. All day long he dragged me through the humble grove around his father's house, told me the story of each tree in it, of every bush, of every ditch and every footbridge. He knew every one of the maze of paths on the Dniester meadows, every puddle and every bend of the river was familiar to him, and he showed me just where in the reeds the ducks had their nesting place and exactly where one could find unripe black currants. Every pear tree set on its balk, every privet shrub growing among the thorns, every cluster of the white sterile flowers of the guelder-rose leaning over the water and every dark-brown cat-tail among the reeds—he greeted with shouts of delight, like some old friends. Each of them had a story for him; each of them had some connection with some moment in his life. "It was here that we caught a crane one autumn night." It was here my batkivschena caught a tremendous pike—and without even haggling the Jew in the tavern gave us two greenbacks." "This is the way you go to Luka..." "And it was exactly here that I had such and such adventure." Throughout my entire stay with him, that was all that I heard from him, as he untiringly led me from one spot to another, so dear to him. This visit gave me a key to at least a little understanding of him, of his quiet but deep passion for this little out-of-the-way corner which to him represented—home, batkivschena; a passion which

*pidplishuvati—to wedge up.

*paska—ceremonial loaf baked for Easter.

(Concluded)

was apparantly the dominant note in his life. I have never yet seen a youth who so ardently loved and cared for his homestead and its surroundings as much as he did, and I constantly wondered how was it possible for anyone to wrap oneself so, body and soul, around such a miserable, depressing, monotonous and absolutely obscure little place as his famous "batkivschena."

II

I matriculated at the university two years sooner than Opanas Morimukh, and somehow I missed seeing him after that. I only knew from what others told me that he graduated from the gymnasium, and upon his father's demand enrolled in the seminary, even though he hadn't the slightest desire to become a priest, and then quickly left it and entered the school of philosophy. About a year later I accidentally learned that both his parents had died, probably from grief arising from the death of all their children except Opanas, so that now he was the sole heir left to all that they had left behind. After that I didn't hear anything about him. He seemed to have disappeared from Lviw and none of his acquaintances of whom I inquired knew where he had gone to. I began to think that perhaps he had quit the university and gone home to take up where his parents had left off. This seemed to me the most likely explanation of his disappearance and therefore I decided to write to him there and wish him good luck in his new life as a peasant-farmer. But that very same morning when I came to that decision I ran across some peasants from his village. At first they could not catch the drift of my questions, apparently not knowing to whom I was referring, until finally one of them cried out in comprehension:

"Aha, you're talking about Tanasko! Opanas! Sure we know him. He's gone to the dogs!"

"Now, now, neighbor," interrupted the second peasant. "It's not nice to talk that way. Who knows what happened to him. Maybe he's taken on the ways of a rich man."

"How is that?" I asked in wonderment. "One of you says that Opanas has gone to the dogs, while the other says that he has taken on the ways of a rich man?"

"Well, both of us are probably right," laughed the first peasant. "You see, when old Morimukh died, Tanasko came home, and without even saying a word, or asking for any advice, he went straight to the Jew, and bang, he went ahead and sold him all his batkivschena."

"And what a sale that was! For half the price the property was worth! Just like he wanted to get rid of it fast!" indignantly cried the other.

"Yes, that's the truth! If he had come to us we would have given him ten thousand without a bit haggling. But the Jew got it for six thousand! Imagine! And no sooner does he get his money, then our Tanasko leaps into the same Jewish hack in which he came and blows out of the village."

"It was not until then that the villagers learned what had happened. A great hubbub aroce in village. Old men, young men, old women and children, all came running out of their houses, and started to shout after him: 'Judas! Judas!' Kids began throwing clods of dirt and stone after him, all the while yelling 'Judas! Judas!' And the old woman Bezkrilikha jumped out of her yar and planted herself right in front of the approaching hack, and started to yell to him: 'Tanasku! Are you going already? Wait a moment and go over to the cemetery where you're father lies buried. Have his grave opened and his body righted, for he has certainly turned over in his grave when he learned about this!' But the driver of the wagon went right ahead and bowled her right over into the snow, for it was winter, and drove out of the village like mad. And since then we have neither seen nor heard of Tanasko. And that's that!"

"Tis more than sure that he has met with bad luck," said the other peasant. "For how could the Almighty Lord bless such a man."

This news was such a surprise to me that I could hardly believe my ears. How could it be possible that he, Opanas, who loved his batkivschena so much, constantly spoke of it, dreamed of it, how could he sell it! And to a Jew! It seemed too impossible, too fantastic to be true. I tried to find some possible motive for it, but simply couldn't. The riddle began to harrass me so much that I finally had to decide to forget the whole matter. Yet never could I repeat with any real conviction the shouts of the outraged peasants: "Judas! He sold his batkivschena!"

III

Ten years rolled by since I had learned that Opanad sold his beloved "batkivschena" under such strange circumstances. Since then fate had buffeted me about at its will, leading me into various corners of our country, experimenting upon me, and, generally speaking, giving me a good schooling in the hard realities of life.

One of its lectures led me to one of the most backward sections of our country, to a mountain village cut off entirely from the outside world, accessible only by horseback or by sleigh in winter, nestled in a deep ancient forest, with a swiftly descending stream at its edge. Set in a picturesque valley, surrounded by a dark forest, this little village resembled more a hermit's abode than a modern settlement. Perhaps the only modern touch about it was its most un-idyllic poverty, dirt, superstition, and ignorance. With a church at the upper end, a large but unspeakably filthy tavern at the other end, a single road that served at the same time as a bed for a brook, this little settlement cowered like some orphan with its back to the fores wall and its front losing itself in the river gorge. From each little cottage, unshaded save for the birches and firs, two or three paths ran out to lean wheat fields and apiaries with their blackened tree stumps, set at the foot of the mountain looming high above. These paths were the only means of communication with the outside world.

It so happened that I was returning on horseback from Hungary and my route ran through this mountain village. My guide was a young man from one of the border towns. We were pressing our horses in order to reach before sundown some good sized village where we could find lodgings for the night, when suddenly we found our plans were all for naught. A heavy rain had fallen the night before and when we reached this little village we found that the stream adjoining it had turned into a raging torrent that bore on its swirling surface all manner of debris and carried even the stones along its bottom, so swift was the current.

As we approached its edge, undecided what to do, a man emerged from one of the nerby cottages. Seeing us he began waving his arms and shouting something which we could not make out because of the torrent's roar.

"What's that you say?" my guide shouted back at the top of his lungs.

The man meanwhile had climbed over two fences and approached closer to us.

"Where are you going?" he asked without any preliminaries.

"We want to get on the other side," my guide explained.

"But can't you see that the water is too high?"

"Of course. But won't you show us a place where we can ford it?

"The only way you could get across is by jumping," the man replied, shrugging his shoulders.

"What do you mean?" we both asked.

"Because there's no ford."

"Well, what about a footbridge?"

"None either."

"Maybe we can try fording it here."

"Nope. The current is too strong."

"Then what can we do?"

"Wait until the water goes down."

"And when will that be?"

"Tomorrow."

"That means we'll have to find lodgings here for the night," I said, turning to my guide. "Can you direct us to some lodgings?" I turned back to the native, seeing that my guide was scratching his head in perplexity.

"The tavern is about the only place."

I turned an inquiring glance towards my guide. "Well, what do you think Michael," I asked when I saw he still remained silent.

"Nothing, if you please, sir."

"Shall we go to the tavern and stay there overnight?"

"You can, sir, but not me."

"And why?"

"Because I stayed there one night and swore that I would never do it again."

"Why?"

"If you please, sir, that tavern's got the worst lice in all these mountains."

The answer was brief but compelling. I turned back to the native.

"Couldn't we find lodgings at the home of your priest?"

"We have no priest here. He comes to us but once every two weeks."

"Well then, maybe in the home of one of your villagers?"

"Hm, I don't know. Maybe... But I don't know."

He lowered his head in thought and then added. "Maybe our schoolmaster will take you in for the night."

"Do you mean to tell me that you have a schoolmaster here?"

"Of course."

"That means that you have a school?"

"Sure. Already five years we have it."

"Well, where does your teacher live?"

"Nearby. Right beyond that tavern."

And he led us there. Just as he had said, it was nearby. Walking along the path above the bed of the brook which took the place of the road, along whose bottom my guide led the horses, I managed by questioning the native to learn something about this schoolmaster whom I hoped would be our host. He was described to me as a youngish man, unmarried, living by himself, rarely ever going anywhere outside the village, and popular in the village because he was a good teacher and a good friend to all those who came to him in need, giving them not only good advice but, where necessary, even money, although he barely had enough to cover his own barest needs. And thus conversing we reached the school which stood on the bank of the winding stream. Everything was plain and simple about it, with a path leading towards its door. The school building itself was just an ordinary straw roofed cottage, divided into two rooms. One room with three windows fronting the garden was the classroom, while the other one with two windows was the home of the schoolmaster, the native explained. Fronting his room was a little vegetable garden, evidently the product of his own labors, with here and there an apple or pear tree, with raspberries, currants, and gooseberries decorating the fence bounding it. In one corner there stood a little arbor shaded by hop-vines and surrounded by young spruce trees. There were also two rows of spruces, five apiece, leading to the doorway. The door was closed, but we found the teacher in the arbor. It was vacation time, and evidently he had been working in the garden, for now he was resting in the arbor and refreshing himself with some buttermilk and black rye bread.

I entered the arbor and greeted him. He nodded his head without replying or rising from where he sat. I asked him to give lodgings over night for both myself and my guide. He stared at me in a rather strange manner without ceasing his eating. I stood at the entrance in some perplexity, not knowing what to do. Finally the native spoke up himself.

"Come, sir schoolmaster, please help these people out. I would have taken them in myself, but you know how tight it is in my house. And they don't want to go to the tavern because of the lice there."

The schoolmaster laid down his spoon, rose and without saying a word left the arbor and went to the fence on the other side of which stood my guide with the horses.

"Where are you from?" he asked.

"From Volivtsi."

"Did you charge the gentleman a lot for your services?"

"Only two greenbacks."

"Has he paid you?"

"Yes, he did."

"Well, then, mount your horse and return home, you still have time to get there before sunset.

"Sure, I can make it easily."

"That's good. Here's a dime for tobacco. Go ahead, and I'll see to it that he reaches his destination."

It was with considerable surprise that I listened to these words and wondered why this schoolmaster without inquiring further had taken it upon himself to make all arrangements for me. I approached him and said:

"I have to get to Turki."

"Good, good, but let the guide go," he replied somewhat unconcernedly without even turning around to me, and my guide left us. The native bowed and left also. We two were now left alone.

"Allow me to present myself, I said.

He smiled in a rather forced manner.

"As if I don't know you!" he said. "I recognized you immediately. Don't you recognize me?"

(To be continued)

MOSTLY MARRIAGE

...A model marriage is one in which the wife is treasure and the husband a treasury.

...It may be all right for a woman to marry in haste and repent at leisure, but what about the married man? He has no leisure.

...Another trouble with modern romance is that the time is too short between the courtship and the court.

...Remember, girls, in seeking your model husband, there are two models: sport and working.

...And the bonds of matrimony aren't worth much either if the interest is not kept up.

...Maybe much of the lost faith in heaven is due to the impression that marriages are made there.

ETAION SHRDLU

КЛОПІТ ЗА ТАЛЯРИ МАРІЇ ТЕРЕСИ

Італійці мають неабиякий клопіт з етіопцями, які за ніяку ціну не можуть привикнути до італійської ліри. Перед етіопською кампанією одиноким вартісним і традиційним грошем для громадян „короля королів" був австро-угорський таляр, з портретом Марії Тереси — гріш, що від довгих десятків років мав у них одинокий попит і довіря. Хоч і в Етіопії існували побіч інші роди монет, примітивні етіопці чомусь то дорожили лише цим старомодним таляром і то аж до того ступня, що їх треба було постійно замовляти у Відні, де їх спеціяльно вибивано — з ґербами Габсбурґів, портретом Марії Тереси й навіть із тим же самим роком: 1780. Останнє таке замовлення, на 150,000 талярів, було зроблене в 1936 році.

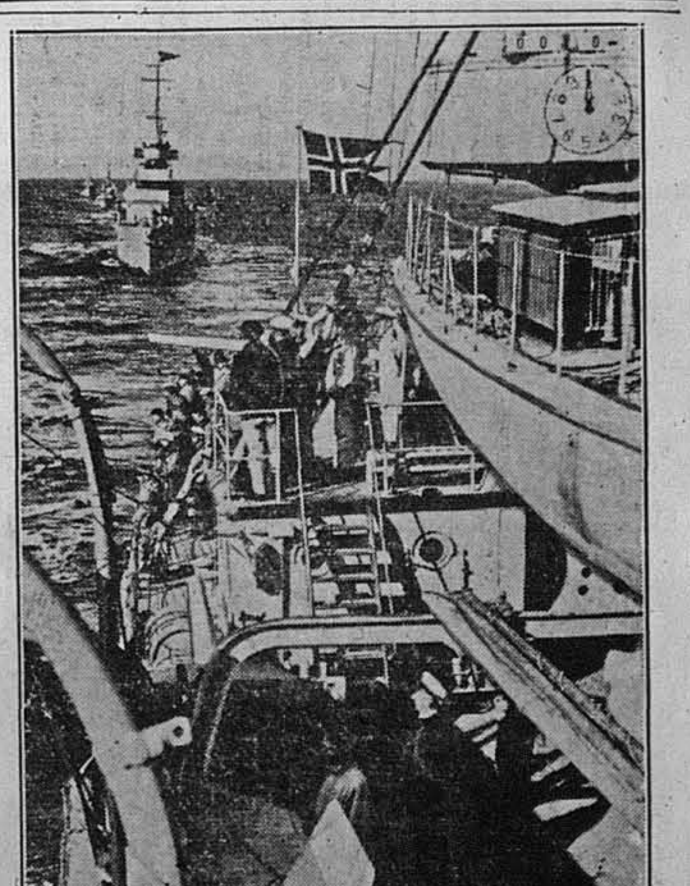
Від трьох років італійська ліра вела безпощадну боротьбу з таляром, намагаючися викинути його з торгового ринку. Ця боротьба покінчилася повною невдачею, бо етіопці й надалі трималися забобонно свого таляра. Щоб їм у цьому дати повне задовілля, італійське міністерство фінансів постановило „прихилитися їхньому бажанню" і відтепер виливати для них давні австро-угорські таляри, з портретом Марії Тереси й роком 1780.

НОВИЙ ОСЯГ.

Корнилиос Вармердем, член Олімпійського Клюбу в Сан Франсіску, перескочив з жердкою висоту 15 стіп і 2 цалі.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЖДУТЬ АНҐЛІЙСЬКОЇ ДОПОМОГИ.

Норвезькі военні кораблі в бойовій лінії, готові до бою з німецькими кораблями, дожидають приїзду анґлійської допомоги.

З ДНЯ

ПОЛІТИКА ІТАЛІЇ.

В міжнародніх політичних колах ломлять собі нині голову над тим, що в тій війні робитиме Італія. Ця війна, як відомо, ведеться за те, хто має панувати в Европі: німецький мілітаризм, опертий на централній волі Берліну, чи англьо-французький імперіялізм, опертий на зглядній рівновазі потуг, а фактичній перевазі Англії й Франції, з додатком, що за тихе признання цеї переваги анґльо-французька сила готова іншим народам заґарантувати таку волю, в якій ця перевага не буде дошкульною.

Нема сумніву, що та війна ведеться за домінацію Европи з боку одної сторони, чи другої. Ідеольоґічні чинники входять у гру лише там, де мова про форму тої домінації: пруська форма — тверда, безоглядна; французько - анґлійська, кажуть, мяшка, компромісова.

Але яке положення Італії?

ІТАЛІЯ СИДИТЬ ТИХО.

Італія покищо сидить тихо. Себто, вона не воює. Але її ґазети та її політики формально заявляють, що симпатизують з Німеччиною. З останньою Італія має навіть заключений мілітарний союз. Але чомусь вона дотепер не пішла Німеччині на поміч. Кажуть, що Гітлер сам цього не хоче. Та нащо тоді було заключати цей мілітарний союз?

В останніх днях в італійській пресі розпуталась на добре кампанія, яка має за завдання в очах італійців висміяти аліянтів і викликати симпатії супроти Німеччини. А італійські політичні мужі, як ось недавно Ансальдо, заявляють, що вже за кілька тижнів Італія вступить до війни. З натяків ясно виходить, що піде до війни по стороні Німеччини.

ПРОВІРКА СИТУАЦІЇ.

Вкупі з тим у міжнародніх колах іще раз розбирають положення Італії і застановляються над причинами, які моглиб штовхнути Італію до війни по одній, чи другій боці.

Гітлер, безперечно, мусів чимало обіцяти Італії за поміч у війні. Бо він знаходиться у такому положенні, що може обіцяти. Колиб він виграв, то справді булоб чим обділити себе і всіх його спільників. Італя моглаб дістати домінацію над цілим Середземним морем. Моглаб дістати Суез, а може й Ґібральтар. Моглаб дістати Туніс, Альжир, Судан, а може і Єгипет, та також чимало інших французьких, чи англійських кольоній.

Зате, колиб виграли аліянти, то добича не буде така велика, щоби було чим як слід задоволити себе і Мусолінія. Аліянти моглиб йому відступити, скажім, ще трохи Австрії. Але Австрія небагатий край. Крім того Мусоліні хотів би позбутись і тих 250,000 тирольців, що вже знайшлись у границях його держави. Ґерманський елемент сильний, важко його винародовити.

ВТРАТИ ІТАЛІЇ.

Всетаки, хоч з Гітлером Італія може хвилево багато виграти, то на далеку мету може багато втратити. Бо по війні Гітлер збудував би таку величезну ґерманську імперію в Европі, що в тіні цеї імперії зблідлаб і Італія. Німецько-італійська дружба, викликана в часі спільної боротьби, поволі розвіяласяб. А тягар північного сусіда звалився б цілою силою на Італію. Мусоліні з бомбастичною міною мусів би виконувати все те, що йому приказав би Берлін. Бо такий невблаганий закон, що реґулює взаємовідносини між народами. Сила рішає всюди. А диспропорція сил між тою німецькою імперією й імперією Мусолінія булаб така велика, що перша мусіла би придавити другу.

ЦЕ МАБУТЬ ІТАЛІЯ ЗНАЄ.

Так виглядає, що італійські політики, зокрема Мусоліні, добре визнаються в тій ситуації і тому не спішать так до війни по німецькім боці, хоч обіцянки Гітлера дуже принадливі. Також видається, що аліянти добре визнаються в тім положенні, тому не спішаться перехилювати Мусолінія ріжними уступками. В іншім випадку вони пішлиб на далеко йдучі уступки і далиб Італії дуже багато.

Правдоподібне також те, що Мусоліні так біситься на аліянтів і погрожує їм разураз війною тому саме, що ті не спішаться до нього з окупами.

Всетаки цьому може прийти кінець і Мусоліні, доведений до крайности, готов з досади кинути Італію на терезки Німеччини.

Можливість цього, на думку отсеї колюмни, невелика. Проти неї говорять іще такі арґументи: Мусоліні грає ролю бомбаста в обличчі мас; в дійсній політиці він великий реаліст. Англійська політика занадто далекозора, щоб загнати Мусолінія до розпучливого кроку. Більше правдоподібним є це, що Італія пічне щось на власну руку на Балкані, як Совети це зробили над Балтиком. Так видається, що остаточно вона таки знайдеться разом в одній таборі з аліянтами.

ЧЕРЕВИКИ ІЗ СТАРИХ ФІЛЬМ.

При виробі фільмової картини більше фільмової тасьми марнується, як уживається. Фільмову тасьму тнуть фільмові редактори на кавальчики і затримують тільки найліпші сцени. Та не марнуються тепер і відкинені кусники фільми. Їх уживають на виріб штучної шкіри. А з такої шкіри виробляють жіночі черевики. Тож неодна жінка ходить на зіпсутих галівудських фільмах.

НАЙДУТЬ ЗАНЯТТЯ

Вдовець пошукує старшої дівчини або вдовиці, котра має свою фарму й дім, в якім стейті то не було би. Йому 40 років, має два сини, одному 8 років, другому 6½ року. Пошукує людини доброго характеру, котра могла би і хотіла би совісно виховувати дітей, котрі уже ходять до школи. Він управляє моторами, виробляє усякий сичужний сир та масло і навіть має усю машинерію й прилади до того. Усе виплачене. Голоситися можуть також такі, що живуть по містах, а мають охоту купити фарму або заложити ресторант у місті. Листи прошу слати на адресу: 93-4
С—ВДОВЕЦЬ, c/o SVOBODA,
P. O. Box 346, Jersey City, N. J.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН І ВОГНІ ТОРУ

(144)

Позиція Тарзана і його гурта з кожною хвилиною кращала. Бо хоч гинули його вояки, але на їх місце прибігали нові увільнені невільники. Зате тих торців, що падали трупом, не доповняв ніхто. Їх мечі попадали в руки невільникам. Користаючи з цього положення, Тарзан закликав решту торців зложити зброю, а він дасть їм волю.

Торці радо на це згодились. Бо на них уже почав находити страх. Пері до Тарзана заговорив: „Шкода, що так легко їм пішло. А то я тільки що розохотився". Тарзан сміючись відповів: „Не жалуй цього, друже. Бо боротьба ще не закінчена. Будеш її мати стільки, скільки твоє ірляндське серце забажає. Тепер ми попробуємо здобути палату".

„Так, палату! Там є Дженета. Ми мусимо її увільнити", закликав Пері. Тарзан велів відкрити браму, що загороджувала невільників у копальні і всі гуртом пустилися в напрямку палати. По дорозі вони натрапляли малі гурти торців, але ті в більшості втікали і не ставили їм опору. Покищо все йшло якнайкраще.

Пері тішився, що все йде так гладко. Але Тарзана це дивувало. Він знав, що торські сили значно більші, і вони мусять бути десь заховані. Скоро він знайшов, де вони заховані: ті сили стояли зібрані перед королівською палатою. Торських вояків було 50 на одного Тарзанового вояка! „Це безнадійна справа", подумав Тарзан.